

מסורת הש"ס

א) ת"כ צו פ"ט ה"א, ב) [ספחים נח: וס"ק] ת"כ שם פ"ב ה"י, ירש"י ספחים פ"ה ה"א, ג) ע' שקלים פ"ו מ"ד, ד) שקלים שם (תמורה נג: ע"ש) כע"ז יבמות צד. בחובות מט., ה) שקלים פ"ד מ"ד, כ"ב קנא. תמורה כ, לא; ו) ת"כ צו פ"ט ה"א, ז) [ובב"ק פס. ד"ה יא] מילו בלחון אחר.

שינויי נוסחאות

א) ג"ל שזבח לאיש (ג"ליו, והוא מדר"א). ועי' בתלפ"ש שהיה לפני הנדבאש שעלתה לאישים. ופי' דרש"י איש מלחון אשר רח' נחמות. ועי' דהרמב"ם מפעם בן נס לגיר' שלנו: ב) בשרך כו' בעורן (בתנ"י וספרי: ג) המזבח מוכיה (ש"י:); ד) ל"ל ולא (ש"י:); ה) הפסד מראורייתא (דרו רפיס וש"ס); ו) צמתיי שאין הכהנים יבאין (דק"ס); ז) ל"ל דתנן (ג"ליו:); ח) כסתהי משום חטא ונשום אשמה (דק"ס); ט) כהן בעולות כו' והעולות לכהנים לל"ל (ש"י:); י) רש"י ז"ל ל"ג מינת גרים. וכן מתקבץ בע"מ. ומדברי הרמב"ם נ"י נדבנס גרים (כ"ב הכ"ט:); ועי' ב"ס' וז"ק ושאל מפרשים שהאירו צוה. ועי' גליקסווס: יא) גירי ה"ק ממצט: יב) ג"ל שעת הכושר (כ"י:); יג) ג"ל מ"קא (כ"י:); יד) ונל"ק דמי אשמות (ש"י:); ונל"ק גרים דאף אשמות. ע"ש: טז) ג"ל ושעתכפרו (כ"י:); וז"ה דקאנן עב ע"א ונשבעות יב ע"א. וכן ברש"י לעיל ה ע"ב וע"א. לאמנן כמנשת תמורה כ' ע"ב ה"ג ורשפיר. וז"ה כמנכסין: טז) ל"ל דקיי"ל בברוך ירעו (ש"י:); יז) ג"ל ח"ג ואיברו עובדה. ועי' מנשה דתמורה ש"ס: יח) ל"ל אלמור (ש"י:); וג"ליו: יט) ג"ל ח"ג ועובדה: כ) דעורה (ש"י:); כא) ל"ל דמאן (ש"י:); כב) ג"ל על דבר שאינו ש"ל לל"ל (ג"ליו: ב"ס צ"ס:); כג) ב"ס' וז"ק נוסף מספר יסן פ"י אלא חוררין ומכריחן העור ולוקחין בדמיון הבמה לעולה לקיחן המזבח דבריו רבי יהודה. ע"כ: כד) א"א לזמא אשם לל"ל (ש"י:); כה) כסתהי העולה: כו) עלה (ש"י:); כז) ל"ל דאקדיש (ש"י:); כח) ג"ל להקדיש (כ"י:); כט) ג"ל שלמים אלא ימכרו ויביא בתו עולות דכיון דאקדיש סתמו הכל הקדיש הראוי וכו' (כ"י:); לו) ל"ל של זכרים (ש"י:); לא) כנ"י"פ נוסף כשהביאה לעורה מת:

ליקוטים

עולת גרים נשים ועבדים מגין. רבינו שלמה לא גרים עולת גרים, ונראה דמשום קרשיא דלעיל דפרוך אטו גר לא ארס הוא. ובספרי ישן קדישים שנתקב סוספר של רבינו שלמה כתוב בו עולת גרים אלא שנתקב בשני נקודים. מהו אי צריך למחוק דכמה דברים נטיב תורת הכהנים אגב אחרוני נשים ועבדים דשרשי מפק להו מחר קרא, וכן משמע בכל מקום דרין אחד להם. (ר"ס משאנן ת"כ ז פ"ד פ"ט)

טבול יום פרק שנים עשר זבחים

מתני' **כל שלא זכה המזבח בצנצרה**. כגון שאירע זה פסול קודם זריקה ללא היתר לה שעת יב היתר למזבח: **עורה לכהנים**. מוקראי יא איתרבאי צבריייתא בגמרא: **ואחד עולם האש**.

ל**איתרבאי נמי מקרא**: **עורו קדשי קדשים**. מטאות ואשמות לכהנים כדמפרש טעמא ואזיל: אין **המזבח מוכיה**. כלומר ואין לך לומר מזבח יוכיח שזכה בצשר העולה ולא זכה בעורה ואף אתה אל תתמה בקדשי קדשים שאע"פ שזכו כהנים בצשרן לא יזכו בעורן אין זו הוכחה שאין למזבח עור בכל מקום אבל לכהנים מניינו שזכו בעור העולה וקל וחומר שיזכו בעורות קדשי צנצנן לא יזכו בעורן אין זו הוכחה שאין למזבח עור בכל מקום אלא לכהנים יעורות קדשים קלים לבעלים יעורות קדשי קדשים לכהנים קל וחומר ומה אם עולה שלא זכו בבשרה זכו בעורה קדשי קדשים שזכו בבשרה יא אינו דין שיזכו בעורה אין מוצח יא יוכיח שאין לו עור בכל מקום: **גמ'** ב"ת"ר עולת איש יפרט לעולת הקדש דברי ר' יהודה רבי יוסי בר' יהודה אומר פרט לעולת גרים מאי פרט לעולת הקדש אמר רבי חייא בר יוסף פרט לעולה הבאה מן המותרות הניחא למ"ד מותרות לנדבת ציבור אזיל אלא למ"ד מותרות לנדבת יחיד אזיל מאי איכא למימר בראמר רבא ^אהעולה עולה ראשונה ה"ג העולה עולה ראשונה רבי אייבו א"ר ינאי פרט למתפים עולה לבדק הבית לא הו מביעאי למ"ד קדשי בדק הבית תפסי מדאורייתא אלא אפילו למ"ד לא תפסי הו הני מילי בשר

אבל עור תפים וכן אמר רב נחמן אמר רבא בר אבוב פרט לעולה הבאה מן המותרות א"ל רב המנונא לרב נחמן ^אכמאן כרבי יהודה הא הדר ביה דתניא ששה לנדבה לעולה הבאה מן המותרות שלא יא יהו כהנים זכאין בעורה דברי רבי יהודה אמר לו רבי נחמיה ואמרי לה ר"ש אם כן ביטלת מדרשו של יהודיע הכהן דתניא ^אזה מדרש דרש יהודיע הכהן ^באשם הוא אשם אשם לה' יכל שבא משום הו חטאת ומישום אשם ילקח בו ^געולות הבשר לשם חעורה לכהנים א"ל אלא מר במאי מוקים לה א"ל מוקמינא ליה במקדיש נכסיו וכדרבי יהושע ^דדתנן המקדיש נכסיו והיו בהן בהמות הראויות לגבי מזבח זכרים ונקבות ר"א אומר ^הזכרים ימכרו לצורכי עולות נקבות ימכרו לצורכי זבחי שלמים ודמיהן יפלו עם שאר נכסים לבדק הבית רבי יהושע אומר זכרים עצמם יקרבו עולות ונקבות ימכרו לצורכי שלמים ויביא בדמיהן עולות ושאר נכסים יפלו לבדק הבית ואפי' לרבי יהושע דאמר אדם חולק הקדישו הני מילי בשר אבל עור תפים רבי יוסי ברבי יהודה אומר פרט לעולת גרים אמר ליה רב סימאי בר חילקאי לרבינא אטו גר לאו איש הוא אמר ליה פרט לגר שמת ואין לו יורשים ^אתנו רבנן יעולת איש אין לי אלא עולת איש יעולת גרים י גשים ועבדים מגין ת"ל עור העולה ריבה אם כן מה תלמוד לומר עולת איש עולה שעלתה לאיש פרט לשנשחטה חוץ לזמנה וחוצ' למקומה שלא יהו הכהנים זכאין בעורה יכול שאני מרבה ^אשנשחטה שלא לשמה הואיל ולא עלתה לבעלים

טבול יום פרק שנים עשר זבחים

ק.י.

הניחא למ"ד מותרות לנדבת ציבור אזיל. תימה לדידיה מ"ש דממעט מותרות טפי מעולת תמיד וי"ל דסברא הוא למעוטי טפי מותרות משום דהיו מעיקרא לאיש: **אלא** למ"ד לנדבת יחיד מאי איכא למימר. תימה מאי קשיא ליה הא הא רבי יהודה דממעט הכא עולת הקדש הוא דקאמר בסמוך לנדבת ציבור אזיל דקמי ששה לנדבה ואי לנדבת יחיד לא היה משימה בשופר דקרנן יחיד צעי סמיכה וי"ל ללא שמיע ליה היא צרייתא מדע דאי שמיע ליה הא הדר ביה רבי יהודה ממדרשו של יהודיע: **לא מביעאי** למ"ד קדשי בדק הבית תפסי מדאורייתא. תימה לדידיה אמאי אלנטריך קרא הכא דאס שמע קודם פדייה אין עורה לכהנים פשיטא דקדשי צדק הצית היו בכלל העמדה והערכה: **אין** י"י **אלא** עולת איש גרים נשים ועבדים מגין. משמע ממד קרא הוה ממעטינן נשים ועבדים ודין הוא דהא ילפינן מהדדי בג"ש דלה לה מאשה והקשה הר"ר חיים דבפרק החולב (צ"ק דף סח.) מנריך תרי קראי גבי עדות חד למעוטי נשים ומד למעוטי עדדים וי"ל דגבי מלות הוא דילפינן מהדדי בג"ש דלה לה אבל גבי עדות לא שייך למילף דאין מלוי צנאמנות שהרי משה ואהרן לא מעדין לא משום דלא מהימני הלכך היכא דגלי גלי י:

אבל עור תפים וכן אמר רב נחמן אמר רבא בר אבוב פרט לעולה הבאה מן המותרות א"ל רב המנונא לרב נחמן ^אכמאן כרבי יהודה הא הדר ביה דתניא ששה לנדבה לעולה הבאה מן המותרות שלא יא יהו כהנים זכאין בעורה דברי רבי יהודה אמר לו רבי נחמיה ואמרי לה ר"ש אם כן ביטלת מדרשו של יהודיע הכהן דתניא ^אזה מדרש דרש יהודיע הכהן ^באשם הוא אשם אשם לה' יכל שבא משום הו חטאת ומישום אשם ילקח בו ^געולות הבשר לשם חעורה לכהנים א"ל אלא מר במאי מוקים לה א"ל מוקמינא ליה במקדיש נכסיו וכדרבי יהושע ^דדתנן המקדיש נכסיו והיו בהן בהמות הראויות לגבי מזבח זכרים ונקבות ר"א אומר ^הזכרים ימכרו לצורכי עולות נקבות ימכרו לצורכי זבחי שלמים ודמיהן יפלו עם שאר נכסים לבדק הבית רבי יהושע אומר זכרים עצמם יקרבו עולות ונקבות ימכרו לצורכי שלמים ויביא בדמיהן עולות ושאר נכסים יפלו לבדק הבית ואפי' לרבי יהושע דאמר אדם חולק הקדישו הני מילי בשר אבל עור תפים רבי יוסי ברבי יהודה אומר פרט לעולת גרים אמר ליה רב סימאי בר חילקאי לרבינא אטו גר לאו איש הוא אמר ליה פרט לגר שמת ואין לו יורשים ^אתנו רבנן יעולת איש אין לי אלא עולת איש יעולת גרים י גשים ועבדים מגין ת"ל עור העולה ריבה אם כן מה תלמוד לומר עולת איש עולה שעלתה לאיש פרט לשנשחטה חוץ לזמנה וחוצ' למקומה שלא יהו הכהנים זכאין בעורה יכול שאני מרבה ^אשנשחטה שלא לשמה הואיל ולא עלתה לבעלים

דבק הבית דאין עורה לכהנים אס שחטה עד שלא נפדית דלאו עולת איש הוא אלא עולת הקדש: **אלא אפי' למ"ד**. מדרבנן צעלמא אבל מדאורייתא לא: הני מילי. דמדאורייתא לא: צשר. דשל מזבח הוא ואין קדושה חלה עליו ^אשאינו שלו על פיו אבל עור דלאו ממון מזבח הוא וכהנים אכתי לא זכו ביה תפים: **כמאן רצוי יהודה**. לקמן מיייתי לה דאמר אין עורה לכהנים: **הא דדר ציה**. דקאמרי ליה אס כן בטלת מדרשו של יהודיע הכהן ולא אהדר להו מדי: **ששה לנדבה**. צי"ג שופרות שהיו צמקדש קמיירי דכתוב עליהן תקלין חדתין [ותקלין עמיקין] קינין וגוזלי עולה עטים ולזונה וזהו לכפרת וששה לנדבה [שקלים פ"ו ה"ד] ומפרש מאי ניהו ששה לנדבה: **ה"ג ששה לנדבה לעולה הבאה מן המותרות שאין כההנים זכאין בעורה** ^א: **אשם לה'**. אי אפשר הו אשם לה' שכבר נאמר אשם לכהן כחטאת כאשם תורה אחת להם וגו' [ויקרא ז] הא כיצד כל דבר הבא ממותר חטאת כגון מפרש מעות לחטאתו וניתותר מהן וממותר אשמות כגון הנך דאזיל לרעייה דקיימא לן (תמורה דף יט.) כל שצחטאת מתה צאשם רועה: **ילקח צהן כו'**. נמאלו שני כתובים מקויימין אשם לה' צשר לעולה ^א ואשם לכהן העור והיינו דכתיב [מלכים ז יב] כסף אשם וכסף מטאות לא יוצא וגו': **אלא מר צמאי מוקי לה**. לזה דמיי לעיל פרט לעולת הקדש: **וכרצי יהושע**. דאמר זכרים עצמן יקרבו עולות והן עולת הקדש היא וכדמסיים ואזיל דכי א"ר יהושע דחייל שם מזבח עלייהו מעיקרא אמאי דחוי למזבח קאמר אבל צעור מודה דחייל עלה ^א קדושת צדק הצית: **המקדיש נכסיו**. לצדק הצית: **הראויוס למזבח**. תמימים: **זכרים ימכרו ללרכי עולות כו'**. דקיי"ל צתמורה (דף נג:) המתפסם תמימים לצדק הצית כשהן נפדין אינן נפדין אלא למזבח שכל הראוי למזבח אינו יואל מידי מזבח לעולם: **זכרים עצמן יקרבו עולות**. לשם אותו האיש דקסבר אדם חולק הקדישו ואע"ג דמקדיש ^א סתמא דעמיה הוה להקריב ^א למזבח הראוי לו: ונקצוים ימכרו כו'. אבל הן עצמן לא יקרבו שלמים ^א עד שימכרו דכיון דמקדיש סתמא הכל הקדיש הראוי למזבח דומיא דצדק הצית שכולו קדוש הלכך לדמי עולה אקדשינהו. וצחק עולה דרבי יהושע זכרים ^א הקריצים עולות קא"ר יהודה לעיל פרט לעולת הקדש: **ואפי' לרבי יהושע**. כלומר ואע"ג דאמר ר' יהושע אדם חולק הקדישו הראוי למזבח למזבח ושאינו ראוי למזבח יהא לצדק הצית לא שיהו כשאר קדשי מזבח שעורומיהן לכהנים דמודה הוא שהעור נתפס לצדק הצית כשאר נכסים שלו: ואין לו יורשין. דאין לה צעלים ^א: **ה"ג עולם איש אין לי אלא עולם איש עולם נשים ועבדים מגין פ"ל כו'**: **העולה**. קרא יתירא הוא דלא אלנטריך למכתב אלא העור לכהן אלא לרבות צא: הואיל ולא עלמא לבעלים. ואף על פי שהיא כשרה לא

לו א מיי פ"ה מהל' מעה"ק הלכה כ:

לז ב מיי פ"ט מהל' פסה"מ הלכה ט:

לח ג מיי פרק ה מהלכות מעה"ק הלכה כא:

לב ד מיי ד"ה שם הלכה יט:

כז ו מיי שם הלכה כא:

כא ז מיי פ"ה מהל' פסה"מ הלכה ט ופ"ד מהל'

שקלים הלכה ט:

כז ח מיי פ"ה מהל' מעה"ק הלכה כא:

כז ט מיי פ"ה מהלכות ערכין הלכה ז:

כז י מיי פ"ה מהל' מעה"ק הלכה כא:

תורה אור השלם

- והכהן המקריב את עלת איש עור העולה אשר הקריב לבחור לו יתירה. ויקרא ז, ה
- והאש על המזבח והקור בו לא תבדה ובשר יקליה ודבוק עצים בבקר בבקר ועורן עליה העולה והקשר עליה וחלבי ויקרא ז, ה
- אָשֶׁם הוא אָשֶׁם אָשֶׁם ליהודה. ויקרא ה, יט

מוסף רש"י

כדאמר רבא העולה הוא ראשונה. מלל כחיי ועין עליה עולה אלא העולה הכי קאמר ועין עליה מיד העולה החשונה האשונה חלה לכל העולות, והיינו עולת תמיד דפרשת קרבנות (צפ' פתח) דקדינן תמיד כחיי כרש"א (ספחים נח: וכו"ע"ו בחובות קו.).
אז: העולה משמע העולה תאף ראשונה לכל הקרבנות (מנחות מט:).
דאי לאריי צעלמא אלא שקטירו עליה עולה ושלמים, נכתוב וערך עליה (יחזא דה' ששה לנדבה. ששה שופרות היו לנדבת צבור הבאה מן המותרות מטאות ואשמות וכל הני דאמרין יפלו לנדבה, ובפרק במהל דמנחות (קז:) מפרש הני ששה כנגד מי (ותמורה כג:). ודמיהון יפלו עם שאר נכסים לבדק הבית. דסבר ר"א קסס הקדשות לצדק הצית ואפילו מידי דחוי למזבח אכל אינו יואל מידי מוצח לעולם, ורי יהושע סבר לא שביק איניש קדושת מזבח ומקדיש לצדק הצית מידי דחוי למזבח, הלכך מסתמא למזבח אקדשינהו והן עצמן יקרבו עולות (שם כ) וכו"ע"ו שם טא:) ויביא בדמיהון עולות. דסתמייהו לעולה אקדשינהו, דהוא קרינן קדוש וחשוב ממל הקרבנות (שם כ) (ש"י:);